

HRAD SVOJANOV

569 73 Svojanov 1, tel.: 461 744 105, 461 744 124,
mobil: 739 339 991, 739 518 703,
e-mail: hrad@svojanov.cz, IČ: 00194620

Svojanov 14. 1. 2010

Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Hrad Svojanov v roce 2009

Zhodnocení plnění úkolů a činností organizace

Činnost příspěvkové organizace Hrad Svojanov je stanovena zřizovací listinou, která byla aktualizována 1. 10. 2009. Hlavním účelem činnosti příspěvkové organizace je pečovat o kulturně historické dědictví významné stavební památky a vytvářet podmínky pro aktivní odpočinek a kulturně společenské využití historického prostředí co nejširším spektrem návštěvníků.

Činnost organizace byla v roce 2009 velmi bohatá.

Hrad Svojanov zahájil návštěvnickou sezónu již od ledna 2009 a zařadil se tak mezi celoročně zpřístupněné památkové objekty. Tento krok byl pozitivně vnímán ze strany veřejnosti a vyvolal také poměrně velkou kampaň v médiích. Návštěvnost v zimních měsících byla samozřejmě nižší než v letních, ale přijížděli opravdoví zájemci o památky, kteří si chtěli hrad prohlédnout v klidnější a přitom romantické zimní atmosféře.

V zimním období došlo k výrazné úpravě ubytovací části. Pro pokoje 1 – 5 a přilehlou komunikační chodbu byl zakoupen soubor starožitného nábytku a obrazů a ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, ústředním pracovištěm v Praze, oddělením mobiliárních fondů a zámeckých knihoven byl instalován do těchto prostor. Veškeré vybavení odpovídá období přelomu 19. a 20. století. Tyto hostinské pokoje nyní připomínají svou podobu z uvedené doby, kdy sloužily pro ubytování úředníků správy panství. Ubytování hosté se tak mohou cítit jako ve skutečně hradním prostředí. Tato změna zaznamenala velmi pozitivní ohlas, zájem o nově zařízené hostinské pokoje byl podstatně vyšší než o zbývající turistickou část.

V měsících březnu – dubnu byl připravován nový druhý prohlídkový okruh. Organizace na jeho instalaci opět pořídila soubor starožitných předmětů a spolupracovala přitom s Národním památkovým ústavem, ústředním pracovištěm v Praze, oddělením mobiliárních fondů a zámeckých knihoven. Zatímco první prohlídkový okruh, otevřený v roce 2008, představuje reprezentační a obytné prostory vybavené inventářem z 2. poloviny 19. století, nový okruh ukazuje převážně zázemí hradu – sklepení, kuchyni, sál domu zbrojnošů ad. Ve sklepení se podařilo rozšířit stávající expozici práva útrpného a v dalších sklepních prostorách, které byly zpřístupněny vůbec poprvé v historii hradu, byla připravena výstava postav z knihy „Tajemný hrad Svojanov“ spisovatele Bohuslava Březovského. Mimo této výstavy zde návštěvníci mohou spatřit též významné prvky výzdoby gotického hradu – původní klenby a nádherný pozdně gotický portál. V přízemním sále západní části hradního paláce vznikla kuchyně, vybavená podle dobových popisů nejrůznějšími kuchyňskými pomůckami a zařízení, opět odpovídajícími období 2. poloviny 19. století. Sousední místnost byla využita jako menší expozice prezentující zpracování grafitu v 19. století v místní hradní manufaktuře. Opět poprvé v historii hradu byla zpřístupněna malá spojovací chodbička sloužící v minulosti pro služebnictvo a dnes vzbuzující ohlas především u dětských návštěvníků. Zcela nově pro veřejnost byl zpřístupněn též přízemní sál domu zbrojnošů, ve kterém byla připravena výstava klasicistních vrat a dveří ze sbírek Městského muzea a galerie v Poličce.

V měsících dubnu a květnu proběhly tři kulturní akce – Velikonoce na hradě, Den země a Hradní jarmark. Zejména Velikonoce a jarmark zaznamenaly velký zájem ze strany návštěvníků. Denní návštěvnost se pohybovala v rozmezí 1000 – 1500 osob.

V období květen – červenec proběhla největší stavební akce roku 2009, obnova fasády venkovního průčelí vstupní budovy hradu. Fasáda byla obnovena v původním členění a barevnosti podle dobových vyobrazení z 2. poloviny 19. století. Na celém průčelí byly odstraněny nevhodné cementové omítky z 60. let 20. století. Na spodních partiích západního i východního průčelí došlo k odkrytí původního kamenného zdiva, zbývající části fasády byly provedeny ve dvou tónech okrové barvy. Akce byla provedena díky příspěvku Ministerstva kultury ČR a města Poličky.

V červnu proběhla kulturní akce pro děti – Dětský den. Hlavní kulturní program dále probíhal v prázdninových měsících červenci a srpnu. V prostorách hradu byly postupně realizovány akce Rytířské hrátky, Festival akustické hudby, Divadelní pouť a pocta Záviši z Falkenštejna. Obrovský zájem ze strany veřejnosti zaznamenaly noční prohlídky, které byly konány v nepravidelných intervalech v průběhu letní sezóny. Při jejich pořádání obvykle ani nemohlo být vyhověno všem zájemcům. Proto byl zvolen systém předchozích rezervací. V září proběhl Den zvířat a celý kulturní program ukončil prosincový Hradní advent. Denní návštěvnost letních kulturních akcí se pohybovala v rozmezí 300 – 1000 osob. Oproti předchozím letům

vzrůstala návštěvnost i o víkendech, kdy žádný program neprobíhal, a kdy si mohli návštěvníci prohlédnout prostory hradu nerušeně.

18. září byla organizována akce pro město Poličku – prezentace Princess of the World, určená především pro významné hosty a publikum z města Poličky.

V podzimních měsících byly realizovány další stavební úpravy. V září proběhla regenerace zeleně v areálu hradu. Odborně ošetřeny byly dvě lípy na horním nádvoří a pět lip ve stromořadí před vstupní branou. Jeden jírovec a jedna lípa musely být odstraněny. Ošetření stromů bylo velmi potřebné, protože zejména při větrném počasí odpadávaly jednotlivé větve a ohrožovaly bezpečí návštěvníků. K podobnému ošetření nedošlo minimálně v předchozích 25 letech. Akci financovala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a město Polička.

V říjnu - listopadu došlo k opravě sedmi komínových těles vstupní budovy hradu, které byly v havarijním stavu. Na tyto práce navázala oprava oken vstupní budovy hradu a budovy čp. 122.

V prosinci byla zahájena oprava sociálních zařízení pro veřejnost a oprava staré koupelny v prostorách ubytovny, kde nově vznikne koupelna s toaletou pro ubytované hosty. Rovněž byla zahájena přestavba stávajících turistických pokojů č. 6 a 7 v luxusnější apartmán, jehož součástí bude i budovaná koupelna.

Díky úspěšné sezóně mohl být v podzimních měsících pořízen další soubor historického vybavení, kterým byly obohaceny expozice v hradním paláci, zejména jídelna, ložnice, přípravná, vstupní hala a sloupová síň.

Za zmínku stojí rovněž soubor nových propagačních materiálů, které byly v roce 2009 vydány, jedná se především o nové leporelo, pohlednice, nový motiv turistické známky a brožuru hradu vydanou nakladatelstvím Beatris. Na téměř všech materiálech je vhodným způsobem prezentováno též město Polička.

Vzájemná spolupráce s ostatními příspěvkovými organizacemi města Poličky

Příspěvková organizace Hrad Svojanov v roce 2009 spolupracovala s Městským muzeem a galerií Polička, se Střediskem volného času Mozaika Polička a s organizací Tylův dům.

Spolupráce s Městským muzeem a galerií Polička spočívá především v dlouhodobé zápůjčce souboru historického nábytku, který je instalován v prostorách expozic hradního paláce. V roce 2009 vznikla díky spolupráci obou organizací také dlouhodobá výstava historických klasicistních dveří

a vrat v sále domu zbrojnošů. Naopak organizace Hrad Svojanov poskytla muzeu prostory k deponování souboru méně hodnotných historických dveří.

Díky spolupráci se Střediskem volného času Mozaika byly realizovány dvě významné a úspěšné kulturní akce – Velikonoce na hradě a Advent na hradě.

Pro 50 hostů organizace Tylův dům byla v měsíci srpnu realizována prohlídka, na kterou nebylo v rámci spolupráce vybíráno vstupné.

Mimořádné a jednorázové úkoly či problémové oblasti plněné v daném roce organizací

Nejvíce problémovou složkou provozu hradu Svojanov byla v roce 2009 hradní restaurace. S platností od 5. ledna restauraci provozovala Střední odborná škola a střední odborné učiliště Polička na základě nájemní smlouvy. Provoz restaurace měl odpovídající úroveň, mimo běžného provozu škola zajišťovala i mimořádné akce, jako například svatební hostiny, firemní akce nebo občerstvení v rámci kulturních akcí. Přes mimořádný počet návštěvníků i ubytovaných hostů a přes četnou frekvenci zejména svatebních hostin došlo k tomu, že provoz restaurace byl prohlášen za ztrátový a k 28. říjnu byla restaurace uzavřena. Rozhodnutím zastupitelstva města Poličky byl provozovateli odpuštěn nájem ve výši 45 000,- Kč. Prostory restaurace byly předány zpět organizaci k 30. listopadu 2009. Poté bylo vyhlášeno výběrové řízení na nového provozovatele restaurace.

Důvodů, které vedly ke ztrátovému provozu restaurace, shledala správa hradu několik. Především restaurace byla uzavírána pro veřejnost spolu s ukončením návštěvní doby hradu, a to i ve dnech, kdy ubytovna pro návštěvníky byla plně obsazena. To vedlo k tomu, že zejména ve večerních hodinách ubytovaní hosté museli hojně využívat konkurenční stravovací zařízení v městysi Svojanov. Vzhledem k obtížné dostupnosti hradu z městyse bylo toto řešení pro ubytované hosty velmi problematické. Dalším negativním krokem bylo zrušení zahrádky pro venkovní posezení, která v letních měsících každoročně kapacitu restaurace téměř zdvojnásobila. Neposlední ztrátou bylo rovněž neotevírání stánků s občerstvením v areálu hradu, kde zejména u stánku při nově vybudovaném dětském hřišti docházelo k velké kumulaci návštěvníků. Tato nepříznivá zkušenost ukázala, že provoz restaurace v dnešní době je problematický. Proto doufáme, že nový provozovatel si vezme patřičné ponaučení z těchto negativních kroků a bude se více snažit využít všechny možnosti, které povedou k rentabilnímu provozu.

Problémovou oblastí provozně technického charakteru je i zimní údržba příjezdové komunikace ke hradu. Zařízení k tomu sloužící, malotraktor zn. Yukon, je po mnoha letech provozu v nevyhovujícím technickém stavu, organizace do jeho oprav každoročně vynakládá nemalé finanční prostředky.

Přesto vzhledem k častým poruchám je velmi náročné příjezdovou komunikaci udržet vždy v průjezdném stavu. Také zejména při kalamitních sněhových situacích malotraktor nezvládá odstraňovat velké množství sněhu. Příjezdová komunikace je vlastnictvím městyse Svojanova, městys vypomáhá s údržbou jen v kritických situacích. V zimních měsících se tak stává, že hrad je pro automobily nedostupný a rovněž přístup pro pěši je velmi obtížný.

Výsledky všech provedených kontrol v organizaci a případná opatření k nápravě

Dne 10. 3. 2009 proběhla kontrola Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR plateb pojistného na všeobecné zdravotní pojištění a dodržování ostatních povinností plátce pojistného. Ve výpočtu a odvodu pojistného kontrolou nebyly zjištěny žádné závažné nedostatky. Pojistné na všeobecné zdravotní pojištění za zaměstnance bylo v kontrolovaném období odváděno ve vypočtené výši. Kontrolou bylo zjištěno, že v některých měsících byl proveden pozdní odvod pojistného, čímž vzniklo dlužné pojistné, za které bylo plátcí vyměřeno penále ve výši 193,- Kč. Na základě žádosti o odstranění tvrdosti ze dne 3. 4. 2009 bylo toto penále plátcí prominuto.

Ve dnech 16. září – 9. listopadu 2009 proběhla Veřejnosprávní kontrola hospodaření příspěvkové organizace. Předmětem kontroly bylo použití účelově poskytnutých finančních prostředků v letech 2007 a 2008. Obsahem kontroly bylo čerpání investičního příspěvku 500 000,- Kč na rekonstrukci hotelové a restaurační části, čerpání investičního příspěvku 201 000,- Kč na rekonstrukci hotelové a restaurační části, čerpání běžného příspěvku 10 000,- Kč na vydání letáků propagujících hrad Svojanov, čerpání běžného příspěvku 299 000,- Kč na vybavení a opravy restaurační a hotelové části, čerpání běžného příspěvku na Loutkářskou a divadelní pouť ve výši 15 000,- Kč, čerpání běžného příspěvku 189 000,- Kč na odstranění škod po úderu blesku a zadávání veřejných zakázek. Kontrolou nebyly zjištěny nedostatky čerpání poskytnutých příspěvků, které byly předmětem této kontroly. Účely, na které byly poskytnuty, organizace dodržela. Nebylo zjištěno neoprávněné nakládání s veřejnými prostředky či porušení rozpočtové kázně. V rámci opatření k nápravě byla nařízena aktualizace směrnic pro oblast hospodaření s majetkem, zanesení do evidence veškerého majetku pořízeného v letech 2007, 2008 a 2009 a zajištění dodržování směrnice o zadávání veřejných zakázek malého rozsahu.

Získané granty, případně jiné aktivně zajištěné příjmy organizace

V roce 2009 byly získány granty či jiné příspěvky na obnovu jednotlivých částí hradu, na regeneraci stromů v areálu hradu a na kulturní akce.

Hrad Svojanov byl zařazen do Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury ČR. Z tohoto programu obdržel zřizovatel dotaci ve výši 600 000,- na obnovu fasády venkovního průčelí vstupní budovy hradu.

Od Pardubického kraje byly získány následující granty:

Grant na podporu vědeckého výzkumu památkového potenciálu Pardubického kraje ve výši 85 000,- Kč – zpracování II. etapy stavebně historického průzkumu hradu.

Grant na podporu kulturních aktivit v Pardubickém kraji ve výši 20 000,- Kč – Divadelní pouť.

Grant z programu Podpory budování infrastruktury cestovního ruchu v Pardubickém kraji na opravu sociálních zařízení v areálu hradu Svojanov ve výši 367 500,- Kč. Díky tomuto grantu se nové podoby dočká sociální zařízení pro veřejnost při hradní restauraci a ubytovaným hostům bude sloužit nově zprovozněná koupelna.

Grant Pardubického kraje na odstranění havarijní situace v objektu renesančního paláce hradu Svojanov ve výši 300 000,- Kč.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR poskytla příspěvek ve výši 80 000,- na odborné ošetření 7 lip v areálu hradu.

Dále organizace získala tři finanční dary určené na pokrytí nákladů spojených s pořádáním festivalu akustické hudby: 5 000,- Kč od spol. Dano s r. o., 2 000,- Kč od paní Ivany Gurové a 5 000,- od Bc. Zuzany Nováčkové.

Templářské sklepy Čejkovice poskytly organizaci dar ve výši 1 800,- Kč nevázaný na konkrétní účel.

Zhodnocení návštěvnosti či jiného ukazatele dle charakteru činnosti meziročně (nejméně tři roky zpětně)

V roce 2009 hrad Svojanov zaznamenal rekordní zájem ze strany návštěvníků. Po mnoha letech, kdy se návštěvnost udržovala spíše pod hranicí 30 000 návštěvníků nyní výrazně převýšila 40 000. Prostory hradu si prohlédlo 46 887 návštěvníků. V rámci různě dlouhých pobytů bylo ubytováno 2 333 hostů. V areálu hradu proběhlo 35 svatebních obřadů.

Rok	Počet návštěvníků
2007	27 495
2008	34 724
2009	46 887

Rok	Počet ubytovaných osob
2007	není známo
2008	1 698
2009	2 333

Rok	Počet svatebních obřadů
2007	není známo
2008	21
2009	35

Zhodnocení úsporných opatření přijatých k udržení vyrovnaného hospodaření organizace

Vzhledem k příznivě se vyvíjejícímu zájmu o hrad Svojanov ze strany veřejnosti nebylo nutné činit výrazná opatření k udržení vyrovnaného hospodaření. Přesto, zejména z důvodů úspor, nebyl zcela naplněn plánovaný stav zaměstnanců. Organizace náročnou letní sezónu zvládala za minimálního počtu personálu, především díky velkému zájmu, výbornému osobnímu přístupu a za časového vypětí ze strany zaměstnanců organizace. Vzhledem k vysoké návštěvnosti musel být naopak částečně navýšen počet zaměstnanců pracujících na dohodu o provedení práce (průvodci) v měsících červenci a srpnu.

Výrazného úspěchu dosáhla organizace v oblasti nákladů na pohonné hmoty. Díky nově pořízenému automobilu s nízkými provozními náklady se tyto výdaje podařilo snížit více než o polovinu.

Plány a vize organizace na budoucí období a návrh na jejich realizaci

Rok 2010 je pro hrad Svojanov velmi významný. V tomto roce dochází k výročí 100 let od zakoupení hradu městem Poličkou. Symbolicky k tomuto výročí je podána žádost o dotaci na revitalizaci hradu pro oblast cestovního ruchu z ROP Severovýchod. Dosažení této dotace by způsobilo výraznou obnovu nejvýznamnějších a také nejohroženějších částí hradu a umožnilo by rozšíření využití těchto prostor pro veřejnost, rozšíření a zatraktivnění instalovaných expozic a v neposlední řadě též realizaci velké reklamní kampaně vedoucí k dalšímu posílení návštěvnosti hradu.

Organizace plánuje opět celoroční provoz hradu. Kulturní program je soustředěn na jarní a letní měsíce a vyvrcholí oslavou výročí 100 let od zakoupení hradu městem Poličkou ve dnech 4. – 5. září 2010. Probíhající oprava ubytovny umožní rozšířenou nabídku ubytování v pokojích ve stylu přelomu 19. – 20. století, kdy novou podobu získají pokoje č. 6 a 7, které budou mít navíc i nové společné sociální zařízení. V jarních měsících proběhne obnova objektu zříceniny renesančního paláce, kde dojde k výměně opadávajících betonových omítek z 80. let 20. století za vápenné. Tato akce bude zčásti hrazena dotací Pardubického kraje. Záměrem

organizace je využití postaveného lešení a znovuobnovení fragmentů renesančních psaníčkových sgrafit, která fasády paláce zdobila právě až do konce 80. let 20. století.

Na Ministerstvu kultury České republiky je podána žádost o dotaci z Programu záchrany architektonického dědictví na akci obnovy omítek, okenních a dveřních výplní a střechy budovy čp. 2 v areálu hradu, ve které je mj. umístěna pokladna. Na Krajském úřadě Pardubického kraje jsou podány další žádosti o granty – zejména na obnovu okenních a dveřních výplní budovy čp. 46 – bývalý poplužní dvůr – v areálu hradu. Záměrem organizace je navázání na provedenou obnovu střechy a provedení obnovy vnějšího pláště této stavby. Teprve úspěšnost dotací ukáže možnost provedení těchto prací. Pardubický kraj byl rovněž požádán o finanční podporu několika kulturních akcí.

Úkolem příštích let bude najít financování obnovy zbývajících částí hradu, především jihozápadního vnějšího hradebního obvodu a hradní zahrady. Vzhledem k celkové koncepci obnovy hradu je velmi žádoucí také tyto části upravit do podoby z 2. poloviny 19. století. Dle dosavadních zjištění je dosažení na potřebné finance stále velmi reálné.

Miloš Dempír, DiS.
Hrad Svojanov
Ředitel